

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ
РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

*матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції
19 жовтня 2022 року*

Одеса
2022

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
19 жовтня 2022 року

Одеса
2022

Відповідальний редактор – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ **Шкута О. О.**

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності, відповідності фактів, цитат, прізвищ тощо несуть автори

Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 жовтня 2022 р.) / за ред. д. ю .н. Шкути О.О. – Одеса: Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ, 2022. – 209 с.

До збірника увійшли тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану», які присвячені міжнародним та національним аспектам реформування сучасних напрямків розвитку правової системи України в умовах воєнного стану.

СЕКЦІЯ №3
ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Афонін Д.С. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ПОЛІЦІЄЮ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ КОРИСТУВАННЯ МАЛИМИ, СПОРТИВНИМИ СУДАМИ ТА ВОДНИМИ МОТОЦИКЛАМИ	36
Дубенко О.М. СУТІСНІ РИСИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА У СУЧАСНІЙ НАУЦІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	40
Кузьменко Ю.В., Думанський Р.В. ПИТАННЯ ДЕЯКИХ ВИПЛАТ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	44
Нікітін А.А. СЕКТОР БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	46
Ярошак О.Я. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ МАТЧІВ.....	49

СЕКЦІЯ №4
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО,
КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Богатирьов І.Г., Богатирьов А.І. МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	52
Буртова В.В., Афонін Д.С. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	55
Галуцько В.М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	58
Долгов А.Г. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ».....	60

Буртова Вікторія Василівна

*здобувач 3 курсу 1 групи Спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Афонін Дмитро Сергійович

*доцент кафедри адміністративного права
факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, (науковий керівник)*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи» у складі згаданої комісії створена робоча група з питань розвитку кримінального права (далі – робоча група). Серед іншого, перед нею поставлені завдання забезпечити розроблення та внесення Президентові України узгоджених пропозицій з питань вдосконалення правової системи України з урахуванням сучасних викликів та потреб демократичного суспільства, зокрема – підготовки та узагальнення пропозицій стосовно змін до законодавства про кримінальну відповідальність. Реалізуючи ці завдання та маючи на меті організацію широкого громадського обговорення, насамперед у професійному середовищі за участю провідних фахівців з різних галузей права та міжнародних експертів напрацьованих законодавчих ініціатив з питань реформування кримінального законодавства в Україні, робоча група розробила цю Концепцію.

Вона також відображає численні рекомендації науково-практичних конференцій, на яких ставилося питання про необхідність проведення нової кодифікації кримінального законодавства України та законодавства про відповідальність за інші правопорушення в публічній сфері, насамперед, адміністративні.

Причини, що обумовили необхідність реформування кримінального законодавства України:

1. За дев'ятнадцять років чинності КК України 2001 року його принципові положення були зруйновані валоподібними, несистемними і часто необґрунтованими змінами та доповненнями. Станом на 20 серпня 2020 року до

Кодексу було внесено 1088 змін та доповнень, з них – 222 зміни та доповнення до Загальної частини КК і 856 – до Особливої частини. Багато положень Кодексу змінювалися неодноразово, а деякі статті – навіть 8-10 разів;

2. КК України 2001 року і Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) 1984 року (далі – закони про відповідальність за публічні правопорушення) не становлять собою єдиної злагодженої системи законів про відповідальність за публічні правопорушення, що обумовлено: архаїчністю КУпАП; побудовою КК і КУпАП на різних засадах; зруйнованістю їхньої внутрішньої структури і міжгалузевих зв'язків численними необґрунтованими змінами в них та ін.

3. КК України і КУпАП, навіть у своїй сукупності не вичерпують усього кола законів, що встановлюють відповідальність за публічні правопорушення. Хоча норми про кримінальну відповідальність наразі й зведені до КК України, проте норми про т.зв. «адміністративну» відповідальність окрім КУпАП містяться також у низці інших законів, що порушує принцип верховенства права, у т.ч. правову визначеність як його складову.

4. Чинні закони про відповідальність за публічні правопорушення не повною мірою відповідають міжнародно-правовим зобов'язанням України як в частині визначення кола діянь, за які в них має бути встановлена відповідальність, так і в частині забезпечення гарантій прав людини і основоположних свобод щодо осіб, які до такої відповідальності притягуються (гарантії ст. 6 ЄКПЛ для осіб, які притягуються до відповідальності на основі КУпАП, встановлення «права на надію» для осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, та ін.)

5. Встановлення кримінальної відповідальності за діяння, які не заподіюють істотної шкоди (значна частина нинішніх злочинів невеликої тяжкості), а також до т.зв. «адміністративної відповідальності» за діяння, за які відповідальність накладається у судовому, а не в адміністративному порядку, а також за діяння, які за розміром заподіюваної шкоди досягають рівня, при якому мають бути визнані підсудними проступками.

6. Неузгодженість санкцій як всередині окремо взятих КК та КУпАП, так і між ними, що призводить до того, що, по-перше, в межах КК та КУпАП за діяння, що заподіюють однаковий розмір шкоди, встановлені різні санкції; по-друге, до того, що санкції за окремі адміністративні правопорушення є більш суворими, ніж за злочини.

7. Численні суперечності, прогалини, неточності та широкі дискреційні повноваження, що закладені у чинні КК України та КУпАП, які тягнуть за собою неоднomanітність у їх застосуванні судами, а також створюють можливість для зловживання при їх застосуванні, є істотними корупційними факторами, що, в свою чергу, призводить до частого та істотного порушення прав людини.

8. Відсутність механізмів захисту законів про відповідальність за публічні правопорушення від необґрунтованих змін, що тягне за собою, з одного боку, намагання через них вирішити проблеми, які мають соціально-

економічні чи історично-світоглядні корені, а з іншого – використання їх як інструменту вирішення персоніфіковано-політичного питання (декриміналізація окремих форм контрабанди і перевищення влади, «закон Савченко» тощо).

9. Невирішена проблема уніфікації підходів до законодавчої регламентації, гуманізації та диференціації відповідальності не лише за злочини, але й за інші публічні правопорушення, зокрема, проступки та адміністративні правопорушення. Прийняття Закону № 2617-VIII лише усугубило її.

10. Існує потреба запровадження діджиталізації в законодавчу сферу, здійснення кодифікації законодавства України на більш високому рівні, ніж це було досі. Зокрема, законодавчі акти про відповідальність за правопорушення в публічній сфері можуть бути розроблятися як складова електронного Зводу Законів України.

Отже, запропонована законодавча модель дозволить перейти до конструкції, основою якої є убезпечення прав людини на захист від свавільного втручання держави при вчиненні публічного правопорушення та активна роль потерпілого. Існує суспільний запит на те, щоб від декларацій про гуманізм вітчизняного законодавства у відповідній сфері та необхідність повсякчасної уваги до прав потерпілого перейти до конкретних заходів, серед яких:

- акцент на примирення учасників конфліктних відносин та вирішення ситуації з мінімально можливими репресіями, скрізь, де це можливо, з урахуванням і публічних, і особистих інтересів потерпілого;

- розширення прав потерпілого щодо початку переслідування за публічні правопорушення;

- встановлення правила, згідно з яким будь-яке пом'якшення становища правопорушника (зокрема, застосування помилування, угоди зі стороною обвинувачення, умовно-дострокове звільнення від покарання чи заміна його більш м'яким) здійснювалося лише з урахуванням позиції потерпілого та за умови відшкодування завданої шкоди;

- включення до правових заходів, які застосовуються за публічні правопорушення, компенсаторних елементів (зокрема, сплати частини штрафу на користь потерпілого та у фонд відшкодування шкоди від правопорушень).

Принциповим є уніфікація відповідних заходів та процедур щодо усіх видів публічних правопорушень, з тим, щоб реалізація прав учасників відповідних правовідносин не залежала від того, до якого виду віднесене правопорушення законодавцем та здійснювалися за їх активною участю принаймні у визначенні його правових наслідків.

Список використаних джерел:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008#Text>
2. <https://newcriminalcode.org.ua/concept>
3. <http://chernvisn.onua.edu.ua/index.php/chern/article/view/55>